

Naturovervågning af Maglemosen ved Vedbæk

Sæson 2016

Projektperiode 2016-2020

Rapport til: Rudersdal Kommune
og foreningen Maglemosens Naturpleje
Udarbejdet af: Anders N. Michaelsen og Johanne Bak
Januar 2017

Datablad:

Titel:	Naturovervågning af Maglemeden ved Vedbæk – Sæson 2016.
Bedes citeret:	Michaelsen, Anders N. og Bak, Johanne.2016. Naturovervågning af Maglemeden ved Vedbæk – Sæson 2016. Rapport fra Natur360 til Rudersdal Kommune og Foreningen Maglemedenens Naturpleje.
Forfattere:	Anders N. Michaelsen og Johanne Bak, Natur360
Udgivelsesår:	2017
Rekvirent:	Rudersdal Kommune og Maglemedenens Naturpleje
Layout:	Johanne Bak
Fotos:	Anders N. Michaelsen
Forside:	Luftfoto fra drone forår 2016 – Lars Maltha Rasmussen, Tidal Consult Tvebo baldrian (<i>Valeriana dioica</i>) – Johanne Bak

Indhold

Datablad:	1
Indhold.....	2
Indledning.....	3
Overvågning af Maglemosen.....	4
Indsatser sæsonen 2015.....	7
Indsatser sæsonen 2016.....	7
Baselinemonitering.....	7
Andre indsatser, dokumentation og registrering.....	8
Observationer af græsningstryk, -effekt og -adfærd.....	12
Invasive arter	12
Sildig gyldenris.....	13
Rød hestehov.....	14
Japan-pileurt.....	15
Kæmpe-bjørneklo.....	20
Andre effekter og observationer.....	21
Græsningstryk - sæson 2016	28
Analyse og konklusioner.....	30
Litteratur.....	32
Bilag 1 - Prøveflader	33
Bilag 2 - Natlyslokning	56
Græsarealet - mosen	56
Skovkanten med pil, bæverasp, hyld, el.....	60
Skoven med bøg og eg.....	62
Bilag 3 - Maglemosens Naturpleje – historien	64
Bilag 4 - Feltskemaer	67

Indledning

Rudersdal kommune er en skovrig kommune med relativt langt mellem større lysåbne naturområder. Maglemosen ved Vedbæk er, foruden at være et stort sammenhængende område af lysåbne naturtyper, også interessant af geologiske og kulturhistoriske årsager.

I 1986 blev Maglemosefredningen stadfæstet. Maglemosefredningen omfatter Henriksholm Syd, Maglemosegård, Rævegravene, Sanddalen og Elleslettegård, i alt 216 ha. Formålet med fredningen er at bevare betydelige landskabelige, arkæologiske og geologiske værdier.

Området mellem Vedbæk og Smidstrup, på i alt 60 ha, blev fredet i 2012 (Vedbæk/Smidstrup fredningen), og omfatter bl.a. området Henriksholm nord, der ligger i Rudersdal Kommune. Vedbæk/Smidstrup Fredningens formål er at sikre og genoprette de landskabelige, rekreative, biologiske og kulturhistoriske værdier.

Forsvarskommandoen overlod i 2011 arealerne nord og syd for Henriksholm til Rudersdal Kommune (Henriksholm Nord og Henriksholm Syd). Området på ca. 70 ha var tidligere dyrkede marker og moseområder. Men området var ved at gro til med især pil, høje græsser og den invasive sildig gyldenris. Det er Rudersdal Kommunes vision, at der på de kommunalt ejede områder, Henriksholm Nord og Syd skabes et sammenhængende lysåbne naturområder med høj biodiversitet, god tilgængelighed og et spændende rekreativt indhold.

Visionen om at skabe et stort sammenhængende natur- og græsningslandskab omkring Henriksholm kommer til at ske gennem omfattende naturpleje af arealerne. Plejen startede med rydning af pil og anden opvækst i vinteren 2014- 2015 på ca. 12 ha. Der blev opsat trådhegn til fire græsningsfolde (F1, F2, F3 og F4) og der blev udsat kreaturer. Kreaturerne skal fremadrettet forhindre tilgroning og være de fremtidige naturplejere i Maglemosen. Det er dog muligt at græsningen af arealerne vil blive suppleret med andre dyrearter samt maskinel høslæt og rydning. Den indledende naturpleje er gennemført med midler fra NaturErhverv/EU og Rudersdal Kommune.

Figur 1. Græssende kvæg i Maglemosen.

Målet med plejen er at skabe natur med overdrevsvegetation på de højtliggende arealer og enge eller moser på de lavtliggende fugtige arealer. Områdernes nye rekreative muligheder skal passes ind og anvendes på naturens præmisser.

Overvågning af Maglemosen

Dette projekt vil i årene 2016-2020 foretage overvågning og løbende tilsyn med græsningens effekt på vegetationens struktur og floraens tilstand i Maglemosen. Dette gøres med henblik på at kunne justere plejeindsatsen og græsningstrykket (flytte dyr mellem græsningsfoldene, lave periodevise frahegninger etc.) for at fremme blomstrende planter og biodiversiteten generelt. Dette gøres for på sigt at opnå viden om, hvorvidt kommunens visioner opnås med den plejeindsats der ydes i områderne.

De løbende tilsyn suppleres med botaniske prøveflade-registreringer på i alt 11 fastlagte flader. De første 5 prøvefelter (felt 1-5) blev udlagt og monitoreret første gang allerede i 2015. De resterende 6 prøvefelter (felt 6-11) blev udlagt og monitoreret i 2016. Der er ikke foretaget monitoring af felterne 1-5 i 2016. Derudover foretages der luftfotoregistrering ved droneoverflyvning samt overvågning af ynglefugle og natsværmere for at kunne bedømme en mulig udvikling af biodiversiteten.

Følgende overvågningselementer er planlagt (i parentes er angivet hvilke år elementet udføres):

1. Registrering af græsningstryk (2016-2020)
2. Løbende biologisk tilsyn og vurdering (2016-2020)
3. Botaniske prøvefladeregistreringer (2016-2020)
4. Luftfotooptagelser og video med drone (2016 og 2020)
5. Ynglefugletællinger (2017 og 2020)
6. Registrering af natsværmere og natsommerfugle (2016)

Der foretages hvert år, efter endt tilsynsperiode, en kort afrapportering på de overvågningselementer der er foretaget på arealerne i løbet af året, frem til dyrene tages af arealerne ultimo oktober eller primo november.

Projektet er opstået som et samarbejde mellem foreningen Maglemosens Naturpleje, Rudersdal Kommune og Natur360.

Luftfotoovervågningen blev udført af Lars Maltha Rasmussen, Tidal Consult den 6. september 2016. Optagelserne er afleveret redigerede til Rudersdal Kommune og foreningen Maglemosens Naturpleje i december 2016.

Figur 2. Lars Maltha Rasmussen med dronen.

Figur 3. De to nordlige græsningsfolde

Figur 4. De to sydlige græsningsfolde.

Indsatser sæsonen 2015

Der blev i forsommeren 2015 lagt de første 5 botaniske prøveflader med tilhørende botaniske registreringer (prøvefelterne 1-5, se Figur 4). Se beskrivelse af prøvefladerne og hvordan de er lagt nedenfor.

Indsatser sæsonen 2016

Baselinemonitering

Formålet med en baselinemonitering er, at have et udgangspunkt at kunne sammenligne senere tilstande med.

I september 2016 er der udlagt 6 nye prøveflader fordelt over projektområdet. En prøveflade er en cirkel med radius på 5 meter hvilket giver et areal på ca. 78,5 kvm. Placeringerne af prøvefladerne er foretaget subjektivt, og kriterieriet for de udvalgte punkters placering har været at dække den lysåbne vegetation og jordbundens variation i området. Områder med varierende grad af dækning af gyldenris er valgt. Der indgår ligeledes bl.a. områder som har været tæt pilekrat frem til rydningen i 2015 samt områder med formodet opadstigende grundvand (artesiske trykvand). Punkt 9 ligger syd for Maglemoserenden i et ugræsset område, der fremstår som tæt rørskov. Punkt 10 ligger i en græsset del af fold F2 i Henriksholm Nord, som ikke har karakter af dyrket mark.

Prøvefladerne er markeret med robiniepinde på 25x25 mm banket ned, så der stikker ca. 10 cm op af jorden. Koordinaterne på markeringspindene er opmålt med D-GPS (+/- 2cm). Der er lavet botanisk registrering af prøvefladerne med udgangspunkt i DCE-metoden til besigtigelse af naturarealer omfattet af naturbeskyttelseslovens §3. Metoden er alment kendt og bruges til registrering på landsplan. Disse data er efterfølgende lagt ind i statens nationale database med naturdata (Danmarks Miljøportal) som besigtigelser. Der er foretaget fotodokumentation i fire retninger henover prøvefladerne (se Bilag 1 - Prøveflader). Der er tillige optaget video og foto med drone af alle 10 prøveflader placeret i Henriksholm Syd og strækninger imellem disse.

Tabel 1, viser en oversigt over de fundne plantearter i de 11 prøvefelter. Foruden oplysninger om tilstedeværende arter er der samlet oplysninger om vegetationsstrukturen inden for prøvefelterne. Vegetationsstrukturene fremgår af registreringskemaerne i Bilag 4 - Feltskemaer.

Figur 5. Prøvefladerne blev markeret med en robiniepæl. Landmålerstokken blev placeret midlertidigt i forbindelse med at der blev taget billeder af prøvefladerne se Bilag 1 - Prøveflader.

Figur 6. Top-star (Carex paniculata) i Maglemosen. Top-star er en god indikatorart for vældaktivitet. Er noget afhængig af, at terrænet holdes lysåbent, men kan klare sig i relativt lang tid efter endt græsning.

Andre indsatser, dokumentation og registrering

Der er opmålt enkelte koter af vandstand og overfaldskanten i grøfteopstemningen lige ved udløbet i Maglemoserenden, samt ved flere af broerne over grøfterne i området. Disse data er øjeblikbilleder og er foreløbig ikke bragt i spil, men kan tænkes brugt senere i forbindelse med analyse af områdets hydrologi.

Der er aflagt løbende besøg henover sæsonen med gennemvandring af området og fotodokumentation, for at følge vegetationsudviklingen og græsningseffekten.

Japan-Pileurt er på forsøgsbasis bekæmpet med le.

Registrering af natsommerfugle med lyslokning blev foretaget lørdag den 23. juli 2016 fra kl. 20:30 – 23:45. Lyslokningen fandt sted på stien fra Fagerdalen til Gøngehusvej, umiddelbart vest for græsningsfolden F3. Der varen del insekter ude at flyve den pågældende aften, men der var forinden håb om endnu flere, resultatet fremgår af den kommenterede artsliste (se Bilag 2 - Natlyslokning, for oversigt over de observerede insekter).

Der er ved sæsonens afslutning foretaget indsamling af oplysninger om antal græssende dyr på arealerne gennem græsningssæsonen og data er sammenstillet i lister. Disse data er desværre ufuldstændige, da der ikke er foretaget en systematisk optælling af dyrene. Oplysningerne er bearbejdet og grafisk præsenteret (se Tabel 2, side 28).

Tabel 1. Oversigt over fundne arter i de 11 prøvefelter.

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 1	Felt 2	Felt 3	Felt 4	Felt 5	Felt 6	Felt 7	Felt 8	Felt 9	Felt 10	Felt 11
almindelig røllike	Achillea millefolium										x	
kryb-hvene	Agrostis stolonifera											x
Løgkarse	Alliaria petiolata		x									
eng-rævehale	Alopecurus pratensis				x			x	x			
Gåsepotentil	Argentina anserina				x							
Draphavre	Arrhenatherum elatius	x	x								x	
almindelig kortkapsel	Brachythecium rutabulum							x				
eng-rørhvne	Calamagrostis canescens				x							
Engkarse	Cardamine pratensis								x			
kær-star	Carex acutiformis						x					
toradet star	Carex disticha			x								
håret star	Carex hirta			x	x							
top-star	Carex paniculata											x
knippe-star	Carex pseudocyperus								x			x
almindelig hønsetarm	Cerastium fontanum ssp. vulgare var. vulgare										x	
ager-tidssel	Cirsium arvense		x	x				x	x		x	
kål-tidssel	Cirsium oleraceum			x	x			x				x
éngriflet hvidtjørn	Crataegus monogyna										x	
almindelig hundegræs	Dactylis glomerata ssp. glomerata					x					x	
mose-bunke	Deschampsia cespitosa				x	x			x			x
almindelig kvik	Elytrigia repens			x								
Dueurtslægten	Epilobium			x								
lådden dueurt	Epilobium hirsutum							x				x
glat dueurt	Epilobium montanum										x	
dunet dueurt	Epilobium parviflorum				x							x
ager-padderok	Equisetum arvense	x									x	
dynd-padderok	Equisetum fluviatile											x

Fortsat...

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 1	Felt 2	Felt 3	Felt 4	Felt 5	Felt 6	Felt 7	Felt 8	Felt 9	Felt 10	Felt 11
kær-padderok	Equisetum palustre			x								
Hjortetrøst	Eupatorium cannabinum				x			x				x
rød svingel	Festuca rubra										x	x
almindelig mjøddurt	Filipendula ulmaria				x							x
Jordbærslægten	Fragaria										x	
Ask	Fraxinus excelsior										x	
burre-snerre	Galium aparine	x										
kær-snerre	Galium palustre ssp. palustre											x
eng-nellikerod	Geum rivale											x
feber-nellikerod	Geum urbanum	x				x						
Korsknap	Glechoma hederacea			x	x	x		x				x
høj sødgræs	Glyceria maxima						x					
Fløjlgræs	Holcus lanatus	x									x	
Humle	Humulus lupulus				x						x	
prikbladet perikon	Hypericum perforatum										x	
vinget perikon	Hypericum tetrapterum											x
glanskapslet siv	Juncus articulatus											x
tudse-siv	Juncus bufonius	x										
lyse-siv	Juncus effusus	x			x				x			x
gul fladbælg	Lathyrus pratensis			x	x							
høst-borst	Leontodon autumnalis										x	
almindelig torskemund	Linaria vulgaris										x	
Kattehale	Lythrum salicaria							x				x
vand-mynte	Mentha aquatica				x							x
eng-forglemmigej	Myosotis scorpioides							x				x
Rørgræs	Phalaris arundinacea			x				x	x			
eng-rottehale	Phleum pratense ssp. pratense	x										
Tagrør	Phragmites australis			x			x	x		x		x

Fortsat...

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Felt 1	Felt 2	Felt 3	Felt 4	Felt 5	Felt 6	Felt 7	Felt 8	Felt 9	Felt 10	Felt 11
lancet-vejbred	Plantago lanceolata										x	
glat vejbred	Plantago major							x	x			
eng-rapgræs, s.str.	Poa pratensis ssp. pratensis	x		x	x	x		x				
Mirabel	Prunus cerasifera										x	
lav ranunkel	Ranunculus repens							x	x			x
tigger-ranunkel	Ranunculus sceleratus							x	x			
Hindbær	Rubus idaeus		x	x								
almindelig syre	Rumex acetosa										x	
kruset skræppe	Rumex crispus								x			
Pileslægten	Salix					x			x			
grå-pil	Salix cinerea											x
femhannet pil	Salix pentandra											x
sildig gyldenris	Solidago gigantea	x	x	x							x	
Rejnfan	Tanacetum vulgare	x										
Kærbregne	Thelypteris palustris											x
hvas randfrø	Torilis japonica										x	
bugtet kløver	Trifolium medium										x	
hvid-kløver	Trifolium repens			x							x	
bredbladet dunhammer	Typha latifolia											x
skov-elm	Ulmus glabra										x	
stor nælde	Urtica dioica		x	x				x	x	x	x	x
tykbladet ærenpris	Veronica beccabunga					x			x			x
tofrøet vikke	Vicia hirsuta										x	

Observationer af græsningstryk, -effekt og -adfærd

Figur 7. Foto fra d.3. maj 2016 går ca. 20 stk. kvæg i den store fold (F3). Bemærk den ugræssede bræmme mellem hegn og sti. Kvæget er kort tid forinden blevet flyttet fra folden til højre i billedet (F4), hvor de har gået nogle uger, fra primo-medio april.

Invasive arter

Formålet med græsningen er bl.a. at øge biodiversiteten i Maglemosen. Store dele af området har tidligere været dækket af invasive arter som bl.a. Kæmpe bjørneklo og Sildig gyldenris. For at give plads til andre arter er det nødvendigt at holde øje med udviklingen af bestandene af de invasive arter der findes i området, og hvordan de påvirkes af græsningen. Der er muligvis behov for manuel bekæmpelse af bestande, hvis planterne vurderes for store til at dyrene vil æde dem, dette gælder særligt Japan-pileurt. Der kan desuden være behov for bekæmpelse af individer der ikke kan nås af dyrene, fx uden for indhegningerne.

Figur 8. lodret foto ned i vegetationen. Fremspirende græs (gul) i et ellers totalt Gyldenris-domineret areal (rød). Bemærk at der trods høslættet er et relativt tæt dække af visne Gyldenris-stængler. Det er med til at forhindre at andre arter kan etablere sig.

Sildig gyldenris

Store dele af Maglemosen var tidligere dækket af den invasive art Sildig gyldenris, der kræver en indsats at komme af med igen. Der er flere steder foretaget høslæt for at holde gyldenrisen nede. Det kræver dog en fortsat indsats de kommende sæsoner, for at få udbredelsen af sildig gyldenris ned.

Figur 9. Området markeret med gult er domineret af Sildig Gyldenris (Trørød Skov anes i baggrunden). Det er taget høslæt af Gyldenris i efteråret 2015. Bemærk at der derfor ikke er nogen visne, opretstående stængler fra 2015. (Foto d. 3.5.2016).

Rød hestehov

Foruden gyldenris er der ligeledes flere steder der er domineret af en anden invasiv art, Rød hestehov (*Petasites hybridus*). Rød hestehov bryder sig ikke om at blive græsset, det var derfor allerede i år muligt at se en effekt af græsningen på udbredelsen af Rød hestehov i området.

Figur 10. Området her var, indtil græsningen kom til, domineret af Rød Hestehov ("skræpper") og pilekrat med bar jord nedenunder. Nu vandrer der langsomt nye arter ind. Foto d. 15.8.2016.

Figur 11. Rød Hestehov. Bemærk at der græs imellem planterne. Det skyldes den græsning der er sket i sæsonen 2015. Indtil da var der kun Rød Hestehov her. Foto d. 3.5.2016.

Japan-pileurt

Der er flere steder, hvor der er problemer med Japan-pileurt (*Fallopia japonica*). De græssende køer vil som regel foretrække græs fremfor Japan-pileurt. Dog æder de gerne de friske skud. Afgræsning af planten kan derfor oftest sikres ved at slå planten i maj og juni, hvorefter planten danner nye skud der kan græsses resten af sæsonen.

Figur 12. Japan-Pileurt slået med le. Kvæget havde indtil da ikke rørt planterne. Foto d. 15.6.2016

Figur 13. Japan-Pileurt (*Fallopia japonica*). Foto d. 15.6.2016.

Figur 14. Japan-Pileurt på vej op, planten bliver nemt 2 meter høj. Foto d. 15.6.2016.

Figur 15. Japan-Pileurt slået med le. Kvæget havde indtil da ikke rørt planterne, men kun passeret igennem. Foto d. 15.6.2016.

Figur 16. Japan-Pileurt udenfor hegnet kan kvæget ikke nå. (Slået med le lige efter billedet blev taget!). Foto d. 15.6.2016

Figur 17. Område med Japan-Pileurt slået med le d. 15.6.2016.

Figur 18. Kvæget græsser på Japan-Pileurt og græs som langsomt spirer frem indimellem. Foto d. 15.8.2016.

Figur 19. Her var der indtil græsningen startede i 2015 en tæt, over 2m høj forekomst af den invasive plante Japan-Pileurt. Skønsvis dækkede det omkring 500 kvm (?). fordelt på tre tætliggende områder. Slået med le 15. juni og siden holdt nede af kvæget. Foto d. 15.8.2016

*Figur 20. kvæget har holdt Japan-Pileurt effektivt nede siden den blev slået 8 uger tidligere. Inden da havde de slet ikke rørt den.
Foto fra d. 15.8.2016.*

Kæmpe-bjørneklo

Maglemosen har tidligere været udnyttet til landbrugsdrift, men driften ophørte i 1970'erne. Herefter bredte bjørnekloen sig på arealet, for i slutningen af 1980'erne at dække store arealer i den østlige del af Maglemosen. Foreningen Maglemosens Naturpleje blev stiftet i 1990, og havde bekæmpelse af Kæmpe bjørneklo i Maglemosen som hovedformål. Foreningen havde op gennem 1990'erne og ind i 2000'erne, få gående i Maglemosen til bekæmpelse af bjørnekloen, og fik således stort set bekæmpet bjørnekloen på arealerne nord for Gøngehusvej, øst for Kostien og vest for Cirkuspladsen (se Bilag 3 - Maglemosens Naturpleje – historien" for yderligere uddybning af foreningens historie og virke i Maglemosen).

I 2007 udpegede kommunen Maglemosen som et af de ni indsatsområder i kommunens indsatsplan for bekæmpelse af Kæmpe bjørneklo. Der er derfor siden foretaget yderligere bekæmpelse af arten, særligt i områder hvor foreningen ikke havde været. Der er dog stadig mindre områder med mange kæmpe bjørneklo, men med fortsat græsning og tilsyn med bestandene der finder vej ud af græsningsfoldene er det muligt at bekæmpe arten i Maglemosen.

Figur 21. Et af de områder som stadig har mange Kæmpe-Bjørneklo. De får dog ikke mange chancer når der græsses. Lodret foto ned i vegetationen.

Figur 22. I området mellem Maglemoserenden og elleskoven, lige omkring prøveflade 11, er der også enkelte Kæmpe-Bjørneklo, men de spises heldigvis af kvæget.

Andre effekter og observationer

Figur 23. Bemærk det høje græs på begge sider af hegnet. F4 til venstre. Foto d. 15.6.2016.

Figur 24. Græsning begyndt i F3 til venstre i billedet. F4 til højre er græsset indtil for nylig. Foto d. 3.5.2016.

Figur 25. Næb-Star er en af de halvgræsser der vokser i næringsfattige kær. Den forekommer ganske fåtalligt nogle få steder i Maglemeden, men dens tilstedeværelse viser at der basis for en mere artsrig og varieret flora med mange andre spændende arter.

Artsrigdommen i Maglemeden bærer stadig meget præg af den drift der tidligere foregik i området. Der er dog stadig arter til stede i området, omend fåtalligt, der umiddelbart viser, at der er basis for en mere artsrig og varieret flora. Der er bl.a. fundet Næb-star (*Carex rostrata*), Kattehale (*Lythrum salicaria*) og Engkabbeleje (*Caltha palustris*). Derudover blev der også fundet Tvebo baldrian (*Valeriana dioica*).

Figur 26. Tvebo baldrian (*Valeriana dioica*).

Figur 27. Her har der ikke været græsset endnu, men det har været nødvendigt at slå under hegnet. De høje, kraftige græsarter er Rørgræs og Høj Sødgræs. Svinget lige nord for broen set mod sydvest, folden F3 til højre i billedet. Foto d. 15.6.2016.

Figur 28. En af de arter som har bredt sig i det ryddede området nordvestligst i fold F3. Filtet Kongelys. Arten er toårig med blomstring i anden vækstsæson –den har gule blomster som ikke er sprunget endnu d. 15.8.2016.

Figur 29. Grøften som leder ned mod Maglemøserenden, hvor der er en gl. opstemning inden udløbet. Der ses en del afblomstrede Tigger-Ranunkel, samt små planter af arten Bredbladet Dunhammer. Foto 15.8.2016

Figur 30.. Planterne som ses under vandoverfladen er kransålger. De vokser i rent vand og viser at natur- og vandkvaliteten er god lige her ved prøveflade 11.

Figur 31. Ved prøveflade 11 vokser Vinget Perikon, der her ses i knop. Den forekommer kun hvor der findes kalkrigt trykvand i terrænniveau. Arten vokser i Maglemosen nær sin Nordgrænse i Europa, i Sverige er det en sjælden art som kun findes i Skåne.

Figur 32. Femhannet Pil vokser i kalkrige kær hvor der ofte er mulighed for at en spændende rigkærs-vegetation findes. Den kaldes også for Laurbær-Pil og det ses hvorfor på bladene. Dens tilstedeværelse er en indikation på at orkidéer og andre sjældnere arter kan indfinde sig i området, hvis det holdes tilstrækkeligt lysåbent og fri for yderligere næringsberigelse.

Figur 33. Kvæget holder af at græsse pilekrottet. Foto d. 15.8.2016.

Græsningstryk - sæson 2016

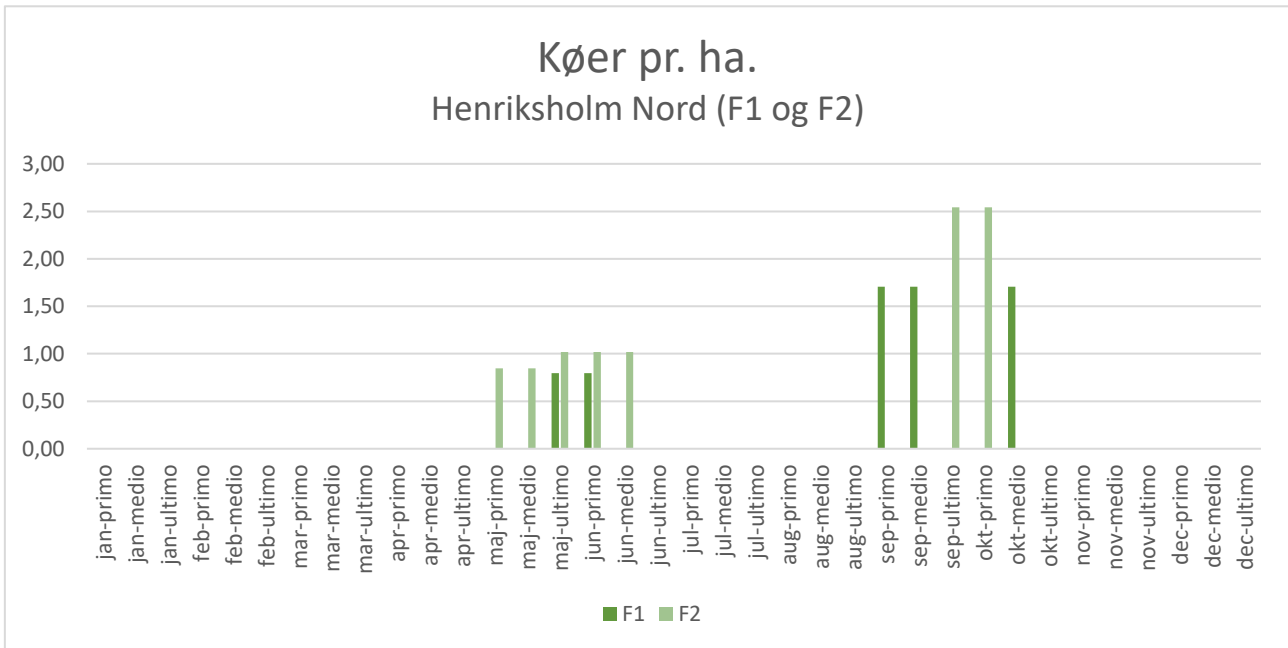
For at opnå bedst mulig viden om, hvorvidt den græsning der foretages på arealerne er optimal, er det nødvendigt at vide hvor mange dyr der befandt sig i de enkelte folde på forskellige tidspunkter af græsningssæsonen. Det har desværre ikke været muligt at opnå informationer for alle foldene indenfor de angivne 10-dages intervaller.

Tabel 2. Oversigt over antallet af køer og kalve i de fire græsningsfolde, på de tidspunkter hvor antallet er kendt. De første dyr blev sat på F3 primo april (antal ukendt). Dyrene blev hentet hjem ultimo oktober og primo november. Felter med minustegn indikerer med sikkerhed, at der ikke er dyr i foldene. Tomme felter indikerer manglende viden ang. antallet af dyr på arealet. Det vides således ikke med sikkerhed, om der var dyr i foldene og hvor mange dyr der evt. var.

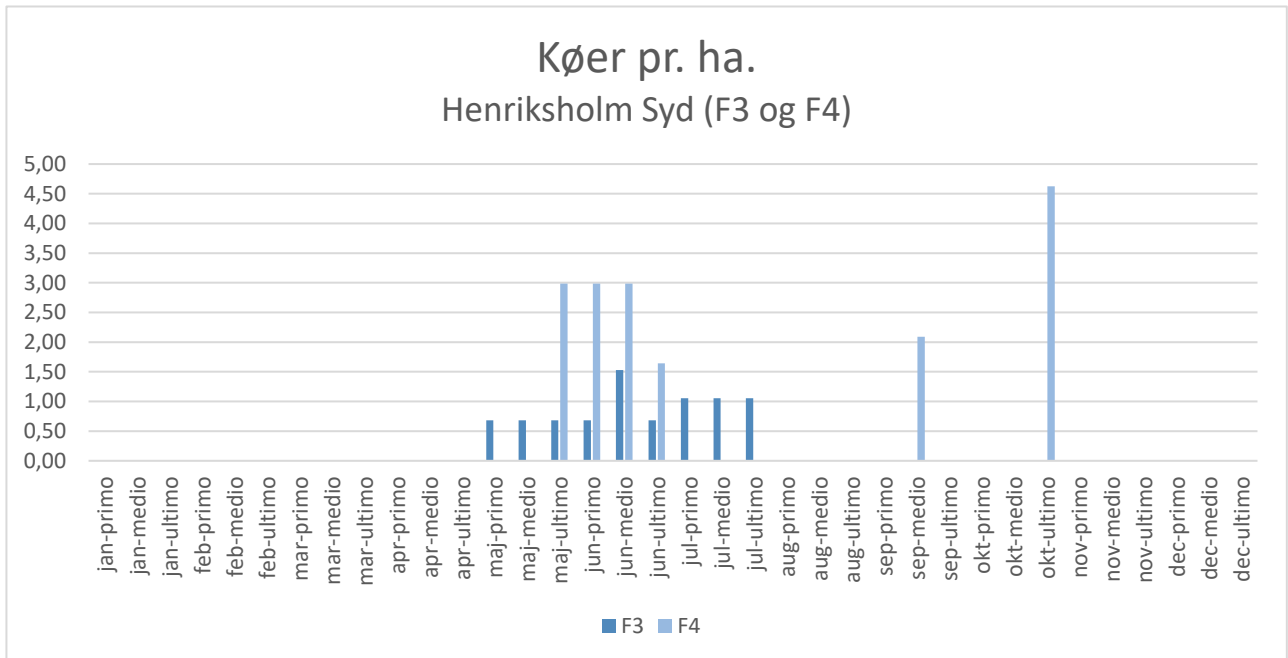
Fold	Areal ha	Dyr	januar			februar			marts			april			maj			juni			juli			august			september			oktober			november			december			
			pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult	pri	med	ult				
F1.Henriksholm Nord -vest	8,8	Køer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7									15	15	0	0	15	0	0	-	-	-	-	-		
		Kalve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4										13	13	0	0	13	0	0	-	-	-	-	-	
F2.Henriksholm Nord - øst	5,9	Køer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5	6	6	6								0	0	15	15	0	0	0	-	-	-	-	-	
		Kalve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	4									0	0	13	13	0	0	0	-	-	-	-	-	
F3. Henriksholm Syd - vest	29,4	Køer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	20	20	20	45	20	alle	alle	alle										0	0	-	-	-	-	-
		Kalve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	alle	alle	alle									0	0	-	-	-	-	-	
F4. Henriksholm Syd - øst	6,7	Køer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	20	20	11	0	0	0							14			alle	0	-	-	-	-	-		
		Kalve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	0	0	0						12			alle	0	-	-	-	-	-		

Figur 34. Græssende kvæg i Maglemosen.

Figur 35. Oversigt over antallet køer pr. ha for de to græsningsfolde (F1 og F2) ved Henriksholm Nord. Der har været kalve på arealerne sammen med de voksne dyr, de er dog ikke medtaget i denne sammenhæng da de ikke bidrager væsentligt til græsningstryk og kendskabet til antallet og kalvenes størrelse er usikker

Figur 36. Oversigt over antallet af køer pr. ha. for de to græsningsfolde ved Henriksholm Syd (F3 og F4). Der har været kalve på arealerne sammen med de voksne dyr, de er dog ikke medtaget i denne sammenhæng da de ikke bidrager væsentligt til græsningstryk.

Analyse og konklusioner

Der er fortsat stor forekomst af invasive arter i Maglemosen. Der er observeret Sildig Gyldenris, Kæmpe-Bjørneklo, Japan-Pileurt og Rød Hestehov. Det vil være nødvendigt med fokus på det forhold i en længere årrække. Da der samtidig er ryddet 12 Ha pilekrat for få år siden er det vigtigt at sikre, at de ikke spredes hertil. De 12 Ha er især i de første år efter rydning sårbare for kolonisering af fx Gyldenris og det tilrådes at opretholde et græsningsregime uden ophold i et stykke tid. Omvendt bør de områder som er fri, eller næsten fri, for invasive arter, ikke har fået ryddet krat, og rummer elementer af god flora, i vid udstrækning søges skånet for konstant hård nedgræsning. Det er vigtigt at der sker blomstring og frøsætning fra de andre arter i området, for at spredning af de ønskede arter kan ske rundt i de omkringliggende dele. Erfaring med slåning af Gyldenris efteråret 2015 og Japan-Pileurt juni 2016 har været positivt. Supplement med slåning kan stimulere kvægets lyst til at græsse Gyldenris og Japan-Pileurt.

Det er vigtigt for insektfaunaen at der findes et tilstrækkeligt udbud af blomstrende arter og en vis mængde højere vegetation hvor æg, pupper og larver kan udvikles og overvintre til næste sæson. Ligeledes er det overordentligt vigtigt at have et godt og rigeligt udbud af nektarkilder til både de lokale stedfaste og de regionale, besøgende insekter.

De forskellige fuglearter har også hver især deres individuelle behov for varierende mængder af vegetationshøjde, fugtighedsforhold og spredte kratpartier til fødesøgning, skjul og redebygning. Det virker sandsynligt at få ynglende dobbeltbekkasin eller andre ynglende engfugle i mosen i 2017. Dobbeltbekkasin blev set under feltarbejdet i både maj, juni og september, og der blev observeret yngleadfærd af et-to vibepar i maj og juni.

Græsningen har særligt fra primo juli og frem, været tilstrækkelig høj i folden F3, der kunne endda nok med fordel have været frahegnet udvalgte dele. Det skal enten ske fra græsningens start eller senest primo medio juni og minimum 6-8 uger frem, men gerne lidt længere. Omvendt har der været lidt for lang græsningspause i folden F4 i maj og fremad. Her kom Gyldenris i lidt for god vækst og dermed svækkes den ikke tilstrækkeligt som ønsket.

Græsningen er som altid stærkt afhængig af vejret det pågældende år. Der var en særdeles kraftig græsvækst henover medio maj - medio juni, med en meget varm periode omkring månedsskiftet (28-29 grader og fuld sol i nærmest en hel uge). Der var også en langvarig periode med tørke og varme hele september og indtil primo oktober. Den muliggjorde intensiv græsning på arealerne ned mod Maglemoserenden syd for elleskoven i sensommeren. Her var der umiddelbart en lidt for kraftig afdræning og udtørring af mosetørven. Den intensive "græsnings-trafik" skabte meget optrampet bund. Vandstanden var væsentligt under niveauet fra 2015, hvilket kunne ses af de nedfræsedede pilestød i området, som blev blotlagt og begyndte at skyde fra lavere niveauer end hvad der havde været muligt i 2015. Mosetørven bliver omsat af mikroorganismer når den udsættes for ilt og varme og den risikerer at sætte sig måske 1-2 cm på få uger, under så kraftig udtørring. Det er u hensigtsmæssigt af flere grunde. Arealerne bliver bl.a. lavere og mere sumpede i årene derefter –tørven bygger meget langsomt op igen. En tommelfingerregel siger at opbygning sker 10 gange så langsomt, mindst. Derudover frigiver omsætningen næring og dermed modvirkes den udvikling, over mod de mere artsrige plantesamfund, som ønskes.

Det bør derfor overvejes at se på muligheden for at lave en (regulerbar?) opstemning af grøfterne, ved punktvis tilkastning, som forsinker afstrømningen eller lignende. Grøfterne har ikke altid været der og

mosens artsmæssige potentiale og særpræg udvikles bedst ved langsomt at vende tilbage mod naturlig hydrologi. Omvendt skal man undgå for hurtige og voldsomme ændringer, da kraftig og langvarig opstuvning af overfladevand i meget våde sommerperioder, er negativt for både de tilbageværende, eksisterende naturværdier og de potentialer, som målet er at realisere i videst muligt omfang. Det skyldes at det stagnerende, næringsrige overfladevand udviser det hydrologiske mønster med rent fremsivende grundvand, og de karaktertræk, som er fundamentet for de mest værdifulde plantesamfund. Disse plantesamfund har bedst grundlag for at genopstå omkring de områder der har det kraftigste, artesiske grundvandstryk i terrænniveau. Her er vandet konstant i bevægelse og forholdene bedst for mange spændende plantearter. Bl.a. den karakteristiske art Top-Star er en god indikator for disse områder, men også andre arter som tykbladet Ærenpris indikerer trykvand.

Det sandede område tættest mod "Cirkuspladsen" har potentiale for overdrev og mindre, periodevis frahegninger bør overvejes. Måske kan et nyt led i hegnet mod nord, med indslusning af dyrene herfra, aflaste den tætte afgræsning af området.

Opsummering af anbefalinger for sæsonen 2017:

1. Antallet af græssende dyr i de enkelte folde bør registreres skriftligt og løbende i samarbejde med en lokal person (Jette ? (kontaktinfo: tlf. 29934566/gubbikiller@gmail.com)).
2. Det bør undersøges, hvor der kan ske periodevise frahegninger i 2017.
3. Fravær af græsning i forsommeren, de steder der vokser meget Gyldenris bør undgås.
4. Dyreholders ønske om et nyt led i F3-folden mod nord bør undersøges og evt. laves et hensigtsmæssigt sted ift. drift og flora.
5. Man bør overveje at klarlægge hydrologien lidt nøjere og se om der skal ske forandringer med grøfternes afvanding.
6. Man bør overveje helårsgræsning med få dyr i den største fold.

Litteratur

Rudersdal Kommune. 2016. Landskabs- og plejeplan for Maglemosen ved Vedbæk.

Rudersdal Kommune. 2007. Indsatsplan for bekæmpelse af Kæmpe bjørneklo.

Bilag 1

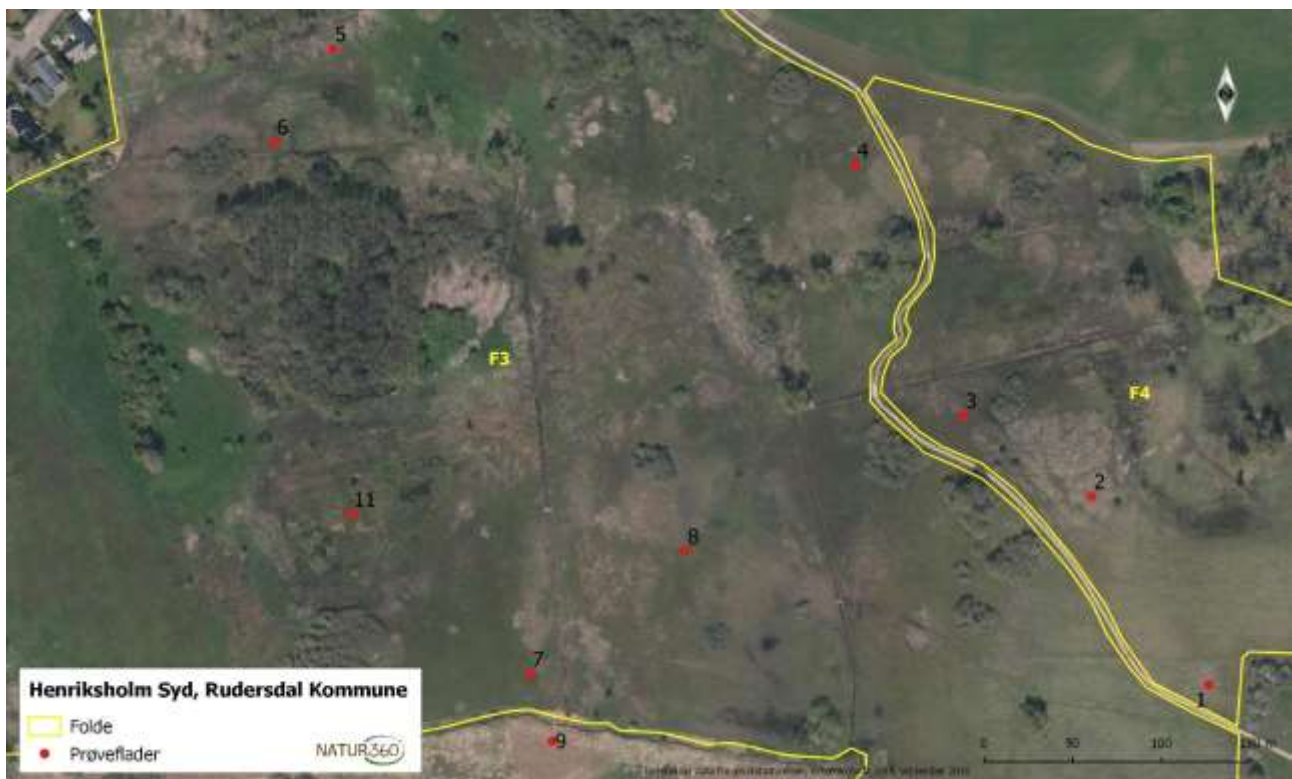
Bilag 1 - Prøveflader

Der er taget fotos fra alle prøveflader i fire retninger (nord, syd, øst og vest).

Fotos fra prøvefladerne 1-5 er taget i 2015, og fotos fra prøvefladerne 6-11 er taget i 2016.

Figur 37. Foldene F1 og F2 med prøveflade 10

Figur 38. Foldene F3 og F4 med prøvefladerne 1-9 og 11

Bilag 1 – Prøveflade 1

Figur 39. Prøveflade 1. Nord. D. 23-09-2015

Figur 40. Prøveflade 1. Syd. D. 23-09-2015

Bilag 1 – Prøveflade 1

Figur 41. Prøveflade 1. Øst. D. 23-09-2015

Figur 42. Prøveflade 1. Vest. D. 23-09-2015

Bilag 1 – Prøveflade 2

Figur 43. Prøveflade 2. Nord. D. 23-09-2015

Figur 44. Prøveflade 2. Syd. D. 23-09-2015

Bilag 1 – Prøveflade 2

Figur 45. Prøveflade 2. Øst. D. 23-09-2015

Figur 46. Prøveflade 2. Vest. D. 23-09-2015

Bilag 1 – Prøveflade 3

Figur 47. Prøveflade 3. Nord. D. 23-09-2015

Figur 48. Prøveflade 3. Syd. D. 23-09-2015

Bilag 1 – Prøveflade 3

Figur 49. Prøveflade 3. Øst. D. 23-09-2015

Figur 50. Prøveflade 3. Vest. D. 23-09-2015

Bilag 1 – Prøveflade 4

Figur 51. Prøveflade 4. Nord. D. 23-09-2015

Figur 52. Prøveflade 4. Syd. D. 23-09-2015

Bilag 1 – Prøveflade 4

Figur 53. Prøveflade 4. Øst. D. 23-09-2015

Figur 54. Prøveflade 4. Vest. D. 23-09-2015

Bilag 1 – Prøveflade 5

Figur 55. Prøveflade 5. Nord. D. 23-09-2015

Figur 56. Prøveflade 5. Syd. D. 23-09-2015

Figur 57. Prøveflade 5. Øst. D. 23-09-2015

Figur 58. Prøveflade 5. Vest. D. 23-09-2015

Figur 60. Prøveflade 6. Nord. D. 02-09-2016

Figur 59. Prøveflade 6. Syd. D. 02-09-2016

Bilag 1 – Prøveflade 6

Figur 61. Prøveflade 6. Øst. D. 02-09-2016

Figur 62. Prøveflade 6. Vest. D. 02-09-2016

Bilag 1 – Prøveflade 7

Figur 63. Prøveflade 7. Nord. D. 02-09-2016

Figur 64. Prøveflade 7. Syd. D. 02-09-2016

Bilag 1 – Prøveflade 7

Figur 65. Prøveflade 7. Øst. D. 02-09-2016

Figur 66. Prøveflade 7. Vest. D. 02-09-2016

Bilag 1 – Prøveflade 8

Figur 67. Prøveflade 8. Nord. D. 02-09-2016

Figur 68. Prøveflade 8. Syd. D. 02-09-2016

Bilag 1 – Prøveflade 8

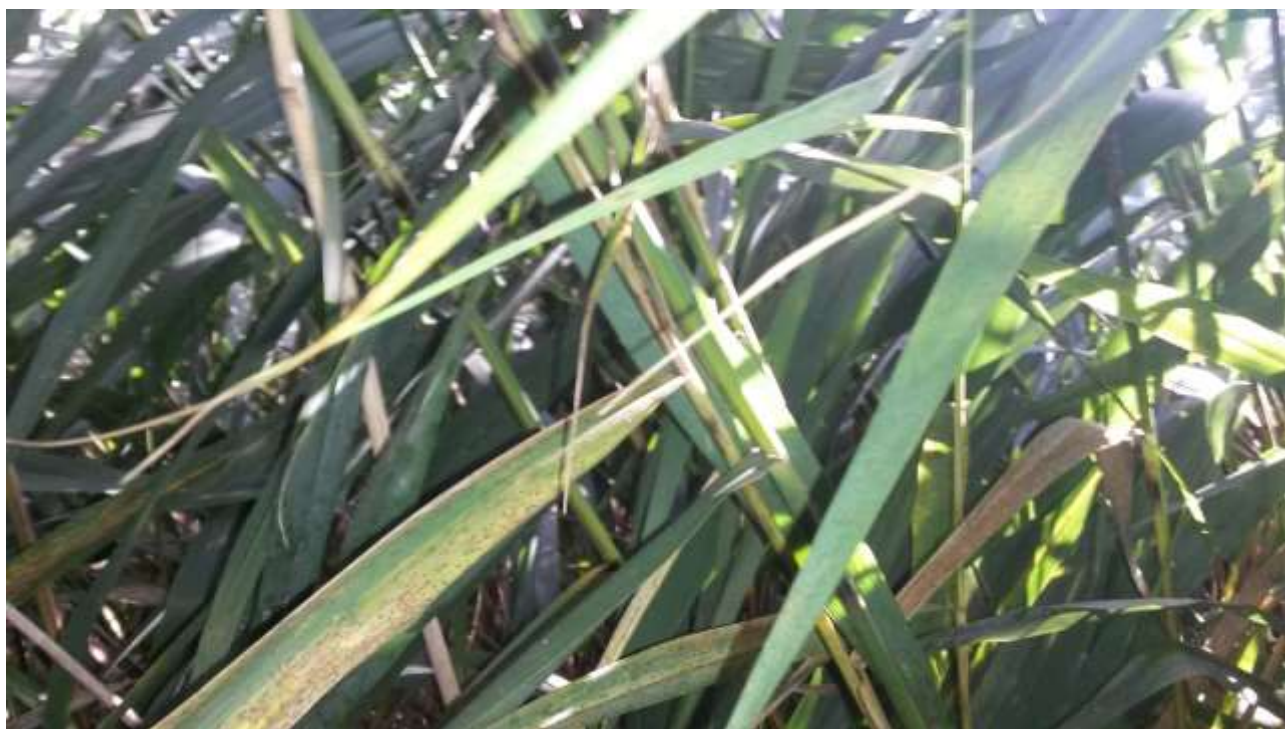
Figur 69. Prøveflade 8. Øst. D. 02-09-2016

Figur 70. Prøveflade 8. Vest. D. 02-09-2016

Figur 71. Prøveflade 9. Nord. D. 06-09-2016

Figur 72. Prøveflade 9. Syd. D. 06-09-2016

Figur 73. Prøveflade 9. Øst. D. 06-09-2016

Figur 74. Prøveflade 9. Vest. D. 06-09-2016

Bilag 1 – Prøveflade 10

Figur 75. Prøveflade 10. Nord. D. 02-09-2016

Figur 76. Prøveflade 10. Syd. D. 02-09-2016

Figur 77. Prøveflade 10. Øst. D. 02-09-2016

Figur 78. Prøveflade 10. Vest. D. 02-09-2016

Bilag 1 – Prøveflade 11

Figur 79. Prøveflade 11. Nord. D. 07-09-2016

Figur 80. Prøveflade 11. Syd. D. 07-09-2016

Bilag 1 – Prøveflade 11

Figur 81. Prøveflade 11. Øst. D. 07-09-2016

Figur 82. Prøveflade 11. Vest. D. 07-09-2016

Bilag 2

Bilag 2 - Natlysløkning

Lørdag aften d. 23 juli 2016 kl. 20:30 – 23:45.

Lyslokning på sti ved våd engareal med lille ege-bøgeskov med pil og hassel samt el osv.

koordinat: 55°51'11.5"N 12°32'39.0"E

Observatører: Troells Melgaard & Lars Andersen samt Marianne Willumsen, Vibeke Barkholt og René Moss

Græsarealet - mosen

Græshopper

Figur 83. Sump-torngræshoppe, *Tetrix subulata* 1 stk.

Sump-torngræshoppen lever ved fugtige lokaliteter tæt på søer, åer og lignende. Lever af planteføde, men især på mosser og alger. Arten frembringer ingen kaldesang. Arten flyver godt, og er en god svømmer.

Bilag 2

Netvinger

Figur 84. Svampeflorvinge, *Sisyra fuscata* (th.) 1 stk

Svampeflorvingens larver findes i rindende- eller stillestående vand på svampe eller bryozoer kolonier. Svampeflorvingelarver har kun tre larvestadier. Alle faser er rovdyr på svampe og mosser.

Vårfluer

Figur 85. *Oligostomis reticulata*, 1 stk. *Hydropsyche siltalai*, 1 stk. *Agrypnia varia*, 1 stk.

De små vårfluelarver lever på planter i stillestående vandmiljøer i vandpytter osv. som forsvinder om sommeren.

Bilag 2

Møl

Figur 86. *Bactra lacteana*, 5 stk.

Larverne af *Bactra lacteana* lever på forskellige arter af Star, *Carex* og Siv, *Juncus*.

Mælkebøttevikler, *Celypha striana*, 1 stk. Larverne lever inde i mælkebøtte, *Taraxacum officinale* rødderne. Foto mangler.

Halvmøl, *Pyraloidea*

Figur 87. *Scoparia ambigualis* (tv.), 2 stk. Åkandehalvmøl, *Elophila nymphaeata* (2. fra venstre) 1 stk. Andemadhalvmøl, *Cataclysta lemnata* (midt), 1 stk. Løggarsehalvmøl, *Evergestis limbata* (2. fra højre), 1 stk. Majshalvmøl, *Ostrinia nubilalis* (th.) 1 stk.

Larverne af *Scoparia ambigualis* lever på planterødder under mosser. Åkandehalvmøllets larver lever på mange forskellige vandplanter som vandaks, frøbid, pindsvineknop, andemad og vandpileurt, samt åkander. Andemadhalvmøllets larver lever på andemad mens Løggarsehalvmøllets larver lever på løggarse. Majshalvmøllets larver lever på gråbynke eller majs. Er en trækart.

Spindere

Græsspinder, *Euthrix potatoria*, 1 stk. Hun. Larven lever på diverse græsser. Foto mangler.

Bilag 2

Målere, *Geometridae*

Figur 88. Gul syremåler, *Timandra comae*, 1 stk.

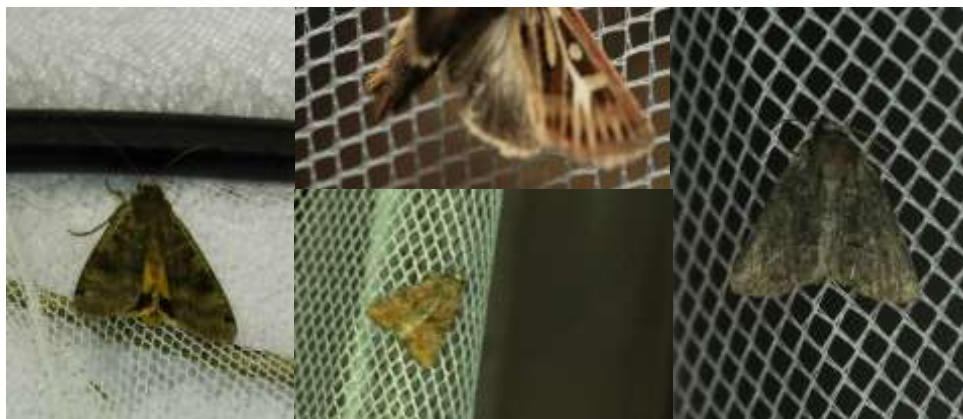
Larverne af Gul syremåler lever på lavtvoksende planter såsom skræppe, *Rumex*.

Figur 89. Pragtstjerne-bladmåler, *Perizoma affinitata* (tv.) 1 stk. Brun Dværghmåler, *Eupithecia absinthiata* (th.) 1 stk.

Pragtstjerne-bladmålerens larven lever på Dagpragtstjerne, *Silene dioica*, inde i frøkaplerne mens larverne af Brun Dværghmåler lever på en række lavtvoksende planter, herunder eng-brandbæger, *Senecio jaconaea* og alm. røllike, *Achillea millefolium*.

Ugler, *Noctuidae*

Figur 90. Stor Smutugle, *Noctua pronuba* (tv.), 1 stk. Græsugle, *Cerapteryx graminis* (midten øverst), 1 stk. Båndet Tyv, *Oligia fasciuncula* (midten nederst), 1 stk. Sølle Tyv, *Oligia latruncula* (th.), 1 stk.

Larverne af Stor Smutugle lever på en bred vifte af urteagtige planter og græsser, mens Græsuglens larverne udelukkende lever på forskellige typer af græsser, undertiden i mængder, så græsplæner bliver gule.

Larverne af Båndet Tyv og Sølle Tyv lever ligesom andre *Oligia*-arter på forskellige arter af græsser.

Bilag 2

Biller

Figur 91. *Hydaticus seminiger* 1 stk.

Hydaticus seminiger lever i damme og pytter.

Natoldenborre, *Serica brunnea*, 2 stk. Larven er 2-årig, og lever på forskellige planterødder. Foto mangler.

Skovkanten med pil, bæverasp, hyld, el

Figur 92. Kålmøl, *Plutella xylostella*, 1 stk

Kålmøllet lever på forskellige arter af korsblomster som fx Løgkarse. Er en trækart.

Bilag 2

Figur 93. Sortrandet måler, *Lomaspilis marginata* (tv.) 1 stk. Elle-tandmåler, *Ennomos alniaria* (th.) 1 stk.

Larverne af Sortrandet måler lever på pil, *Salix*, popler, *Populus*, og bævreasp, *Populus tremula* mens larverne af Elle-tandmåler lever på el, men er også at finde mange andre løvtræer.

Figur 94. *Chloroclystis v-ata* (tv.) 1 stk. Skov-løvmåler, *Idaea biselata* (th.) 1 stk.

Larverne af *Chloroclystis v-ata* lever på blomster af hylde, *Sambucus* og på brombærranker, *Ribes* spp. Skov-løvmålerens larver lever fra august og gennem vinteren på en række lavtvoksende planter.

Figur 95. Hindevinge, *Thumatha senex* (tv.) 1 stk. Kanelbjørn, *Phragmatobia fuliginosa* (th.) 6 stk.

Hindevingens larver lever på laver, især hunde-skjoldlav, *Peltigera canina*, samt forskellige mosser. Derimod er Kanelbjørnens larver polyfage og spiser på en række urteagtige planter.

Gammaugle, *Autographa gamma*, 1 stk. Larverne lever på en bred vifte af lave planter. Er en trækart. Foto mangler.

Næbugle, *Hypena proboscidalis*, 1 stk. Lever på ruderater, i haver og i skovkanter med stor nælde, *Urtica dioica*. Foto mangler.

Skoven med bøg og eg

Figur 96. Skråstribet svampemøl, *Morophaga choragella*, 1 stk.

Larverne af Skråstribet svampemøl lever i Poresvampe, *Laetiporus sp.*, på div. løvtræer.

Natsommerfuglen, Olsen, *Pseudoips prasinana*, 1 stk. Den korte, buttede larve fouragerer i august, for det meste på eg, *Quercus* og birk, *Betula*, men også på andre løvtræer. Foto mangler.

Figur 97. *Lasiotrechus discus* (tv.), 1 stk. Krumbenet ådselgraver, *Nicrophorus vespillo* (th.), 1 stk

Lasiotrechus discus er en løbebille der jager i græsset og på skovbunden. Krumbenet ådselgraver er en ådselæder der lever på ådsler af mindre pattedyr og fugle.

Figur 98. Bøghjort, *Dorcus parallelipedus*, 1 stk. (øverst).

Larverne af Bøghjort lever i trøsket bøg.

Skovfladløber, *Nebria brevicollis*, 1 stk. Jager insekter og snegle på skovbunden i løvskov. Foto mangler.

Opsamling

Til trods for at tidspunktet til lokningerne var valgt på baggrund af vejrudsigten, viste det sig desværre, at der var ikke den store flyvning den aften, som der var forhåbninger og forventninger om.

De fleste af de observerede insekter er almindelige i Danmark. Det er dog værd at bemærke tilstedeværelsen af følgende 3 arter, der alle kun er trækarer for Danmark. Kålmøl, *Plutella xylostella*, der er fundet som invasion overalt i Danmark i sommeren 2016; Gammaugle, *Autographa gamma*, hvor trækket i 2016 var moderat; Majshalvmøl, *Ostrinia nubilalis* (1 stk.) Som i 2016 er fundet mange steder, men som ellers er en relativ sjælden gæst.

Derudover skal fund af Bøghjort, *Dorcus parallelipedus* og Pragtstjerne-bladmåler, *Perizoma affinitata* også bemærkes. Der blev observeret 1 bøghjortehan i den lille skov med gl. bøge. Arten kræver dødt ved i store dimensioner.

Tvebo Baldrian, *Valeriana diorca* vokse på engen og er vært for Baldriandværghmåler, *Eupithecia valerianata*. Arten blev ikke observeret i denne forbindelse, men det vil også være et sjældent fund, hvis den dukker op. Tvebo Baldrian er også kendt som værtsplante for Mørk Pletvinge, *Melitaea diamina*, men det er over 80 år siden denne art sidst er set i Maglemosen. Arten er i 2013 genintroduceret fra Skåne til Børstingerød Mose i Nordsjælland, hvor den kan opleves.

Der er ingen af de observerede arter der er kategoriseret som værende sjældne eller rødlistede.

Bilag 3 - Maglemosens Naturpleje – historien

14. januar 2017

Indledning

Den fredede Maglemose vest for Vedbæk har i tidligere tider været udnyttet til landbrugsdrift, senest i 1970'erne ved afgræsning med køer og heste. Da dette hørte op, henlå arealet i det store og hele ubenyttet med det resultat, at den invasive og giftige plante kæmpe bjørneklo bredte sig for i slutningen af firserne at dække store arealer helt eller delvist i Maglemosens østlige ende til skade for den øvrige vegetation og dyrelivet.

Stiftelsen af foreningen

En kreds af lokale borgere besluttede derfor i 1990, at bjørnekloen burde bekæmpes, og i efteråret stiftedes foreningen Maglemosens Naturpleje med bekæmpelse af bjørnekloen som hovedformål.

Midlet til bekæmpelsen skulle være afgræsning med får suppleret med manuel bekæmpelse og andre metoder efter behov.

Opbakningen til foreningen fra de lokale beboere i området var massiv, og på et tidspunkt havde foreningen henad 300 medlemmer, som betalte 200 kr. i indmeldelsesgebyr og 100 kr. årligt i kontingent.

Starten på aktiviteterne

Eftersom foreningen ikke selv ejede noget af den berørte jord, blev der taget kontakt med de private og offentlige (forsvaret) grundejere for at opnå tilladelse til vore aktiviteter. Da jorden jo bare lå ubenyttet hen, skulle man tro, at opnåelse af disse tilladelser var en relativt enkel sag, men det var langt fra altid tilfældet. På store dele af forsvarets område måtte foreningen ikke sætte får ud, og en enkelt privat grundejer forlangte et anseeligt beløb årligt, før tilladelsen blev givet. Dette beløb måtte naturligvis betales af foreningens private midler.

Foreningen indkøbte ti får og en vædder, som blev sat ud på engen beliggende på hjørnet af Gøngehusvej og Kostien (stien mellem Gøngehusvej og Henrikshave). Denne eng – matrikel 2ne – var som den første blevet indhegnet af foreningen. Det viste sig hurtigt, at valget af får som "bekæmpere" var meget heldigt. Fårene kastede sig med stor energi over de mandshøje bjørneklo planter.

Ret hurtigt blev området med fårefgræsning udvidet med matrikel 10ad, således at hele arealet øst for Kostien mellem Maglemoserenden og Gøngehusvej var under bekæmpelse. Tætheden af bjørneklo på den nye fold var så høj, at vi måtte hugge "veje" ind i bjørnekloskoven for at fårene kunne komme til at tage fat. Foreningen indkøbte yderligere 30 får for at kunne bearbejde det meget større område.

Følgende yderligere områder har været under fåreklov:

Bilag 3

- Den vestlige ende af matrikel 1el – området øst for Kostien mellem Henrikshave og Maglemoserenden
- Den sydlige ende af matrikel 1el – området nord for Gøngehusvej, vest for cirkuspladsen og øst for Maglemoserenden
- Den vestlige del af matrikel 10t syd for Gøngehusvej og øst for Gøngetoften
- Matrikel 2gt syd for Gøngehusvej og vest for boldbanerne ("tyremarken")
- Mindre dele af matrikel 10a nord for tyremarken op mod Trørød Skov

Organisering af arbejdet

Bestyrelsen og en del medlemmer deltog i begyndelsen i det store arbejde med at indhegne foldene, bygge læskure mv. Senere blev denne type arbejde varetaget af et fast arbejds hold bestående af 3-4 mand, som 2 gange om ugen brugte en formiddag i mosen. Holdet vedligeholdte hegnene, kontrollerede den elektriske strøm (rundt om alle folde var der både dyrehegn og el-tråde), holdt øje med fårene, bekæmpede bjørneklo manuelt uden for foldene, slog områder maskinelt, ryddede op etc.

Foreningens hold af hyrder skiftedes til dagligt at fodre fårene, tælle dem og kontrollere strøm samt holde øje med, at de alle havde det godt.

En eller flere gange om året blev der afholdt aktivitetsdage, hvor medlemmer kunne deltage i bekæmpelse af bjørnekloen i områder, hvor foreningen ikke havde får, steder hvor fårene ikke kunne komme til – f.eks. i buskadser.

Enkelte medlemmer påtog sig løbende at holde øje med fremvækst og bekæmpelse af bjørneklo i et bestemt område.

Perioden med læmninger var en særligt travl tid, fordi alle nyfødte lam blev indfanget og holdt sammen med moderfårene i særlige indhegninger i nogle uger for at beskytte lammene og for at kunne holde øje med deres trivsel.

Arbejdet og dets resultater

Foreningens arbejde kom efterhånden ind i en fast rytme med vedligehold, pasning af dyr, læmninger, bekæmpelse af bjørnekloen mv. Det hele blev fulgt med stor interesse fra de lokale beboere. Nogle af årets højdepunkter var, når fårene skulle klippes, og når de skulle have ormekur og klippet klove. Til klipningen havde vi en professionel klipper fra New Zealand, og nogle år blev en del af ulden indsamlet og sendt til rensning, så den kunne benyttes til fremstilling af garn og filtprodukter.

Om efteråret blev en del af lammene slagtet og kødet blev solgt til medlemmerne.

Foreningen havde efterhånden 100 får, og da de i gennemsnit fik tæt på to lam hver, var der mange dyr at passe. Især læmmeperioden og pasningen i vintersæsonen gav meget arbejde.

Efter ca. 10 år med fårehold blev det derfor besluttet at afhænde fårene og gå over til at låne får fra en fåreholder, som satte sine får ud efter læmning om foråret og tog dem hjem i stald om efteråret. Dermed havde vi får i den periode, hvor bjørnekloen voksede frem og skulle bekæmpes, og vi undgik den tungeste del af arbejdet.

Bilag 3

Således gik endnu nogle år med får, men til sidst blev også dette kapitel afsluttet. Den væsentligste grund hertil var, at bjørnekloen var forsvundet på de åbne arealer, hvor fårene havde gået i en årrække, så fårenes indsats var ikke mere nødvendig.

Men på de områder, hvor fårene ikke havde været, fortsatte den manuelle bekæmpelse af bjørnekloen, og vi må konstatere, at der stadig viser sig bjørneklo her og der i Maglemosen.

Samarbejde med offentlige myndigheder

Foreningen fik efter en del års forløb etableret et godt samarbejde med Københavns Amt, som så bistod med indhegning af visse arealer. Der var også en fin kommunikation med amtet i forbindelse med amtets udarbejdelse af en plejeplan for det fredede område i 1994.

Ligeledes har foreningen haft gode kontakter til Skov- og Naturstyrelsen i forbindelse med deres udarbejdelse af en plejeplan for forsvarets del af Maglemosen fra 2004.

Efter Rudersdal Kommunes overtagelse af forsvarets arealer har foreningen haft megen og positiv kontakt med kommunen, og i forbindelse med den af kommunen udarbejdede plejeplan for det kommunale område af Maglemosen har foreningen indledt et fællesprojekt med kommunen i samarbejde med konsulentfirmaet Natur360. Formålet med projektet er at fremme biodiversiteten og følge plejeplanens indflydelse på naturen for evt. at kunne ændre på indsatsen efter behov.

Afslutning

For nogle år siden vedtog Rudersdal Kommune, at den enkelte grundejer i kommunen var forpligtet til at bekæmpe bjørnekloen på sin ejendom. Foreningen bekæmper derfor nu kun i meget begrænset omfang bjørnekloen selv, idet vi i stedet rapporterer eventuelle forekomster til kommunen, som så kan tage kontakt med den pågældende grundejer.

Foreningen er naturligvis glad for, at mange års ihærdigt arbejde og afholdelse af ikke ubetydelige udgifter har vist så gode resultater, og vi ser frem til en fortsættelse af projektet om plejeplanens indvirkninger på naturen i samarbejde med Rudersdal Kommune og Natur360.

Mange personer har i årenes løb ydet en stor indsats for foreningen. Skal én nævnes, er det Skomager Aage Hansen, som sammen med sin kone, Bente, ydede en enestående indsats både ved oprettelsen af foreningen og gennem det praktiske arbejde i alle dets aspekter.

Ole Blou

Bilag 4

Bilag 4 - Feltskemaer

For hvert af prøvefladerne er der lavet en registrering af områdets vegetationsstrukturelle forhold, de drifts- og plejemæssige forhold samt en artsregistrering af den tilstedeværende flora.